

מחנני

סיכום הפגישה עם קיסניג'ר

תאריך 20 ינואר 1974
מקום נמל התעופה ע"ש בן גוריון
משך מ-1900 עד 2015

אלון	קיסניג'ר	בהשתתפות
אבן	סיסקו	
דיניץ	אהרסון	
גזית	באנקר	
קדרון	סונדרס	
עברון	מו	
בר-און	רודמן	
	קיסניג	
	וליוסיס	

קיסניג'ר סיפר כי כשעה וחצי הוא נאלץ לשמוע דברי הוקעה קשים (diatribe) מצד אסאד על סאדאט. הוא מנע ממנו כניסה לדמשק ונפגש אתו בשדה התעופה לשיחה. נשיא מצרים הולך את דרכו שלו ואיננו מהאם עם סוריה. זה בא לידי ביטוי בקבלתו את הפסקת האש ועתה שוב בענין הסכם ההפרדה. לדברי אסאד אין סאדאט דואג לערבים ואין הוא מתענין בפלשתינאים.

על אף דברי פהיחה בלחי מעודדים אלה שאל קיסניג'ר את אסאד מהו עמדת סוריה. הוא הסביר לו שארה"ב מוכנה לעשות למען סוריה מה שהיא עשתה למען מצרים. אסאד הסביר ששונה הוא מצבה של סוריה. היא רגישה לדעת הקהל הערבית. יהירה מזו, לסאדאט יש אפשרות "לשחק" עם שטח שכן - (א) סיני הוא שטח עצום (ב) רמת הגולן הוא אזור מיושב בעוד שסיני שוממה.

קיסניג'ר אמר לו כי לערבים יש נטיה לדבר גבוהה גבוהה (grandiloquent) ולא בצורה הכליתית. אין אתם (הערבים) מוכנים להתרכז בעיקר. קיסניג'ר ניחם את אסאד ואמר לו שאין זה נכון שסאדאט לא דיבר על סוריה (בכך הפריז קיסניג'ר ולא דייק, אך עשה זאת בכוונה). הוא הדין בפלשתינאים.

אסאד הציע לקיים את המגעים בקבוצה הצבאית המצרית בג'נבה אשר בה הוא גם ימסור את הרשימה. הוא ישלח קצינים סוריים להשתתף בקבוצה. הוא יהיה מוכן להעביר את רשימות השבויים זמן מה לפני פגישת הקצינים ככל שתהיה התקדמות בשיחות המוקדמות בענין הפרדת הכוחות.

בענין השבויים ציין אסאד את הדברים הבאים :

- (א) שאין זה נכון שאין בידיהם מייסוס ישראליים;
- (ב) שאין זה נכון שהחיילים הסוריים רצחו שבויים ישראליים;
- (ג) אם היו רציחות הן בוצעו ע"י צבאות ערביים אחרים;
- (ד) השבויים זוכים ליחס הוגן.

קיסינג'ר שאל את אסאד אם להביא את דבריו ורעיונותיו במישרין לישראל או כי מעדיף הוא שקיסינג'ר יסע תחילה חזרה לואשינגטון. אסאד השיב כי הוא מעדיף שקיסינג'ר יסע מיד לישראל שכן אחרת יידחף לעמדה קיצונית (דומני כי דברים אלה השמיע אסאד עצמו ולא היתה זו הערה של קיסינג'ר).

קיסינג'ר הסביר כי רצונו של אסאד הוא לשמוע מאתנו הצהרת עקרונות בענין הפרדת הכוחות וכי אם הצהרה כזו תאפשר התקרבות בין העמדות הסוריות-הישראליות יוכל הוא להכנס למו"מ. דבר זה יאפשר לו לחת את הרשימה. יתכן ועוד קודם לכן יצליח קיסינג'ר לשכנעו למסור לנו את המספר הכולל של השבויים שהוא מחזיק.

המלצת קיסינג'ר

גם אם עלול המו"מ עם סוריה להכשל חשוב לדעתו לסכך את סוריה במו"מ עם ישראל כדי שהיא לא תחבל במצרים. יש למנוע יצירת רושם של שלום נפרד בין ישראל למצרים ויש הכרח להקל על סאדאט (to take the heat off Sadat). מצווה דחופה היא לתת הודמנות נאותה להסכם עם מצרים. קיסינג'ר הדגיש שהוא מעוניין מאד להיות במצב שהוא יוכל לומר לאסאד כי הוא העביר לנו את רעיונותיו, שישראל דנה בהצעות וכי הוא השלח שליח לואשינגטון בעוד כשבועיים.

הדברים הנ"ל הוא רוצה לומר לנשיא הסורי ולא לעהונות. לזו האחרונה הוא מעוניין לומר כי בעקבות ביקורו בסוריה ומישראל קיימת עכשיו השקפה סורית וגם השקפה ישראלית.

באשר לשאלת השבויים הישראליים יכולה ישראל לומר ששאלה זאת היא כמובן משולכת שילוב מלא בתהליך המו"מ (is obviously fully integrated in the negotiating process) הוא קיסינג'ר יוכל אולי לומר לעהונות שהסורים הבטיחו לו שהטיפול בשבויים הישראליים הוא הוגן.

באשר לרעיון הפרדת הכוחות מהרשם קיסינג'ר כי אין הסורים מתעקשים בענין חיץ של או"ם. עד כמה שהוא מבין, הם מדברים על שלוש רצועות:

- (1) רצועה סורית שבה יהיה צבאה בלתי מוגבל (unrestricted Syrian area)
- (2) רצועה ללא צבא סורי עם מינהל אזרחי סורי שתכלול את השטח שיוחזר לסוריה;
- (3) אזור שבו יימצאו כוחות צה"ל במספר בלתי מוגבל.

קיסינג'ר ציין שהנ"ל - והדבר חל גם על המפות - אינו מהווה את העמדה הסופית של אסאד. אסאד אמר לו שאם המפה אינה נראית לנו, או לקיסינג'ר, שנבוא עם מפה נגדית. מה שברור לנמרי הוא שאסאד זקוק לשליטה על אוכלוסיה שמעבר לקווי של ה-6 באוקטובר מערבה (אם רשמתי נכון דברים אלה, פירושו של דבר, חלק מהגולן).

קיסינג'ר ציין עם זאת כי אין לקחת את ההביעות הסוריות ברצינות יתירה והזכיר כי גם מאדאה החל את המו"מ עמו בחביעה לנסיגה ישראלית לקווי אל עריש - ראס מוחמד. ועוד, בדצמבר הוא אמר שעל ישראל לסגת עד לקצה המזרחי של המעברים.

קיסינג'ר חזר ואמר שהיטיב ישראל לעשות אם היא תדבר פחות בפומבי על נושא השבויים בסוריה. הוא סבור כי משפחות השבויים יבינו זאת וישתפו פעולה. הסיכויים להחזרת השבויים גדלים ככל שמדברים על השבויים פחות.

הוא סיכם את דבריו בציינו שלעומת הצעות אסאד בפגישה לפני כמה שבועות, חלה התקדמות חיובית. הפעם כבר מוכן אסאד:

- (א) להבטיח את רשימת השבויים חמורת סיכום חיובי עקרוני לקראת המו"מ בענין הפרדת הכוחות;
- (ב) להחזיר את השבויים עם החילה^{מו"מ} (ולא עם סיומו כפי שהם הציעו לפני חודש).

קיסינג'ר ציין כמו כן שמאדאט אמר לו שהוא מחשיב ביותר תהליך הסכם הפרדת כוחות בין ישראל לסוריה ומתחייב לפעול בקבוצה הצבאית באמצעות אנשיו כדי להבטיח שהקצינים הסוריים ינקטו בקו רציונלי.

קיסינג'ר סיפר כי בצאחו את דמשק הוא הודיע לעתונות שאסאד הציע לו הצעות בקשר להפרדת הכוחות והבעיה הכוללת של השלום וכי הוא נוסע עתה לישראל להביא זאת לישראלים.

השר אלון אמר לקיסינג'ר כי המפות שהביא עמו אינן באוח בחשבון לחלוטין, כי הוא ידווח לראש הממשלה מיד וכי הנושא יידון בממשלה. הוא מבקש כי קיסינג'ר לא יודיע בינתיים לאסאד שישראל שוקלת שיגור שליח לואשינגטון בעוד כשבועיים ובענין זה עוד נהיה בקשר אהו באמצעות השגריר דיניץ.

י ר ד נ

(לא נבחתי בקטע זה של השיחה ואני רושם אותו לפי הדיווח של סגן ראש הממשלה, אלון, לראש הממשלה):

ירדן רוצה להכנס לשיחות הפרדת הכוחות. היא מוכנה כמו כן למו"מ על שלום כולל. בעיניה היינו הך במה יעסוק המו"מ. הוא יכול להיות מוקדש להשגת הסדר ביניים או הסדרים בטחוניים עם או בלי האו"ם. המושג הפרדת כוחות הוא בעיניהם אמצעי הסוואה. השיחות עצמן יכולות להתנהל אפילו בתל-אביב. כל מה שנחוץ הוא למסור הודעה בג'נבה על התחלת השיחות. הירדנים אמרו שאילו רק נתנו להם הישראלים אחיזה קטנה למשל, ביריחו, היו יכולים לפתח השפעה על הגורם הפלשתינאי. אך אם יתברר להם כי לא ניתן לפתח שום מו"מ הרי יהיו הם מוכנים להסתלק מג'נבה ולהניח את נושא הגדמ"ע לטיפול הפלשתינאים. כן השמיעו הירדנים הצעה כגון, הזזה הדדית של כוחות בסך 7 - 8 קילומטר. שר החוץ העיר שאם תזוז ישראל כוחותיה מעמק הירדן תנהג היא בכך בצורה הפוכה מזו המומלצת בתכנית אלון.

עוד אמירה אחת ראויה לציון, והיא:

אם רוצים ודשראלים להשאר בשכם, שישארו, אך אנו (הירדנים) ננהל את העניינים שם.

מצרים

סאדאת אמר לקיסינג'ר בענין שחרור המגוייסים, שהוא יתחיל מיד בשחרור של כל המשאיות האזרחיות וכן ישחרר את כל בוגרי האוניברסיטאות שגוייסו. הוא הבטיח להעביר לקיסינג'ר, עד סוף פברואר, את תכנית השחרורים של צבאו ומקווה לשמוע מקיסינג'ר על תכניות השחרורים שלנו.

מטרנו לקיסינג'ר ששר הבטחון הודיע כי תקוותנו היא שלחרר כ-40 אלף חיילי מילואים כחום ביצוע הסכם ההפרדה. קיסינג'ר אמר שהוא מצטער שהמספר כבר הוזכר, שכן הוא יכול היה להשתמש בו כקלף בשיחות עם מצרים. אך הוא מבין שיש עלינו לחץ של דעת קהל.

בענין הנעדרים, חזר והבטיח סאדאת כי לא נמצאים כל ישראלים בידי המצרים. כאשר היו לו שבויים, הוא דחה פניות עיראקיות להוציא חלק מהם ממצרים.

בענין ניקוי התעלה, הוא אמר שהם יתחילו בו כאשר כל כוחות צה"ל ימצאו בנדמ"ז.

בענין "בודפסט", הודיעו קיסינג'ר כי ישראל התחייבה שלא להציב הוביצר במוצב.

יתכן וקיסינג'ר יפגוש שוב את סאדאת באמצע מרס כדי לדון בהתקדמות ביצוע הסכם ההפרדה.

סאדאת הבזע שביעות רצון מהדרך בה ניהל הרמטכ"ל הישראלי את השיחה הראשונה בק"מ ה-101.

ס י כ ן ם

קיסנינג'ר הנָע את דעתו כי לישראל יש עתה סיכוי טוב מאד (שאנסה) לפרק את החבילה
הערבית ולצאת ממערכת הלחצים שבה היתה נתונה . היא הוכל לנהל מו"מ עם כל מדינה
ערבית לחוד ועל כן חיוני שהיא הפתח סקטיקה נאותה בענין זה בשבועיים הקרובים .
קיסנינג'ר סיפר בנאווה שאסאד אמר לו שהוא (קיסנינג'ר) הצליח להוריד מעליו את
הסובייטים לעת עתה.

מרדכי נויה

מרדכי נויה

21 ינואר 1974